

МКЧХ

КОНСУЛЬТАТИВНА СЛУЖБА

З ПИТАНЬ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ ЗГІДНО З РИМСЬКИМ СТАТУТОМ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ ТА ЇХ ДЖЕРЕЛА В МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

ПРИМІТКА

Ця таблиця має на меті викласти перелік воєнних злочинів, щодо яких має юрисдикцію Міжнародний кримінальний суд (МКС), разом із визначенням цих злочинів в інших джерелах міжнародного гуманітарного права (МГП). З одного боку, таблиця має на меті **встановити походження термінів, використаних у Статуті, для визначення воєнних злочинів**, а з іншого боку – **висвітлити розбіжності у формулюванні та змісті між цими термінами та зобов'язаннями, які виникають згідно з документами в галузі МГП**.

Зокрема, злочини згідно зі Статутом МКС порівнюються з таким:

- Грубі порушення Женевських конвенцій 1949 року та Додаткового протоколу I до них;
- Інші серйозні порушення законів та звичаїв війни в міжнародних збройних конфліктах (переважно на основі Гаазької декларації 1899 року, Гаазького положення 1907 року, доданого до Четвертої Гаазької конвенції, Женевського протоколу 1925 року, Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 року та протоколів до неї, Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини 1989 року, Конвенції про безпеку персоналу Організації Об'єднаних Націй та пов'язаного з нею персоналу 1994 року та Статуту Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії);
- Серйозні порушення законів і звичаїв війни в неміжнародних збройних конфліктах (переважно на основі Спільної статті 3 для чотирьох Женевських конвенцій 1949 року, Другого Додаткового протоколу до них 1977 року, Факультативного протоколу 1999 року до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 року, Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини 1989 року, Конвенції про безпеку персоналу Організації Об'єднаних Націй та пов'язаного з нею персоналу 1994 року, Статутів міжнародних кримінальних трибуналів щодо Руанди та колишньої Югославії та Статуту Спеціального суду щодо Сьєрра-Леоне).

Список аббревіатур (договорів та інших документів)

Гаазька декларація 1899 року	Декларація щодо заборони використання куль, що легко розгортаються або сплющуються у тілі людини (Міжнародна мирна конференція, Гаага, 1899 рік)
ГП IV	Положення про дотримання законів і звичаїв війни на суходолі, додані до Гаазької конвенції від 18 жовтня 1907 року, Дотримання законів і звичаїв війни на суходолі (Четверта конвенція)
Женевський протокол 1925 року	Женевський протокол від 17 червня 1925 року про заборону застосування у воєнних діях задушливих, отруйних чи інших подібних газів та бактеріологічних методів ведення війни
ЖК I	Женевська конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях від 12 серпня 1949 року
ЖК II	Женевська конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі від 12 серпня 1949 року
ЖК III	Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 року
ЖК IV	Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року
ДП I	Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року
ДП II	Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 року
Гаазька конвенція 1954 року	Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року
Конвенція про права дитини	Конвенція про права дитини, Організація Об'єднаних Націй, від 20 листопада 1989 року
Статут МКТЮ	Статут Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії
Статут МКТР	Статут Міжнародного кримінального трибуналу щодо Руанди
Конвенція ООН 1994 року	Конвенція про безпеку персоналу Організації Об'єднаних Націй та пов'язаного з нею персоналу від 9 грудня 1994 року
Статут МКС	Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 року
ФП 1999 року до Гаазької конвенції	Факультативний протокол до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року від 26 березня 1999 року
Статут СССЛ	Статут Спеціального суду щодо Сьєрра-Леоне від 16 січня 2002 року
ЗМГП	Дослідження МКЧХ звичаєвого міжнародного гуманітарного права, ред. 2005 року

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ:
ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ, ПЕРЕЛІЧЕНІ В РИМСЬКОМУ СТАТУТІ МІЖНАРОДНОГО
КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ, та ЇХ ДЖЕРЕЛА У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ ЗГІДНО ЗІ СТАТУТОМ МКС		ДЖЕРЕЛО ТА НОРМА, ЩО МІСТЯТЬСЯ В ДЖЕРЕЛАХ МГП	
Статут МКС	Ст. 8(2)(a) (вчинені щодо осіб, що перебувають під захистом)	ГРУБІ ПОРУШЕННЯ ЖЕНЕВСЬКИХ КОНВЕНЦІЙ 1949 РОКУ (вчинені щодо осіб, що перебувають під захистом)	Джерело МГП
Ст. 8(2) (a)(i)	Умисне вбивство	Умисне вбивство	Стст. 50/51/130/147 ЖК I, ЖК II, ЖК III, ЖК IV відповідно
Ст. 8(2) (a)(ii)	Катування чи нелюдське поводження, зокрема біологічні експерименти	Катування чи нелюдське поводження, зокрема біологічні експерименти	
Ст. 8(2)(a)(iii)	Умисне заподіяння тяжких страждань, серйозних тілесних ушкоджень або шкоди здоров'ю	Умисне заподіяння тяжких страждань чи серйозних тілесних ушкоджень або шкоди здоров'ю	
Ст. 8(2) (a)(iv)	Широкомасштабне знищення і привласнення майна, не обґрунтоване військовою необхідністю і здійснюване протиправно і безпідставно	Широкомасштабне знищення і привласнення майна, не обґрунтоване військовою необхідністю і здійснюване протиправно і безпідставно	Стст. 50/51/147 ЖК I, ЖК II та ЖК IV відповідно
Ст. 8(2) (a)(v)	Примушування військовополоненого або іншої особи, що перебуває під захистом, служити в збройних силах ворожої держави	Примушування військовополоненого [або особи, що перебуває під захистом,] служити в збройних силах ворожої держави	Стст. 130 та 147 ЖК III та ЖК IV відповідно
Ст. 8(2) (a)(vi)	Умисне позбавлення військовополоненого або іншої особи, що перебуває під захистом, права на справедливий і належний суд	Умисне позбавлення військовополоненого [або особи, що перебуває під захистом,] права на справедливий і належний суд, передбачений Конвенціями	Стст. 130 та 147 ЖК III та ЖК IV відповідно
Ст. 8(2) (a)(vii)	Незаконна депортація чи переміщення, або незаконне ув'язнення	Незаконна депортація чи переміщення, або незаконне ув'язнення	Ст. 147 ЖК IV
Ст. 8(2) (a)(viii)	Захоплення заручників	Захоплення заручників	Ст. 147 ЖК IV
	Ст. 8(2)(b)	ГРУБІ ПОРУШЕННЯ ДОДАТКОВОГО ПРОТОКОЛУ I ТА ІНШИХ ВІДПОВІДНИХ ТЕКСТІВ	
Ст.8(2) (b)(i)	Умисне спрямування нападів на цивільне населення як таке або на окремих цивільних осіб, що не	[Коли вчиняються умисно, всупереч відповідним положенням цього Протоколу і спричиняють	Ст. 85(3)(a) та ст.51(2) ДП I

	беруть безпосередньої участі у бойових діях	смерть або серйозні тілесні ушкодження чи шкоду здоров'ю] Перетворення цивільного населення або окремих цивільних осіб на об'єкт нападу	
Ст. 8(2) (b)(ii)	Умисне спрямування нападів на цивільні об'єкти, тобто об'єкти, що не є військовими цілями	Цивільні об'єкти не мають бути об'єктами нападу чи репресалій	Ст. 52(1) ДП І
Ст.8(2) (b)(iii) <i>Див. також</i> Ст.8(2) (b) (xxiv)	Умисне спрямування нападів на персонал, об'єкти, матеріали, підрозділи або транспортні засоби, задіяні в наданні гуманітарної допомоги чи в місії з підтримання миру відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, за умови, що вони мають право на захист, яким користуються цивільні особи або цивільні об'єкти згідно з міжнародним правом збройних конфліктів	[Миротворчі місії:] Персонал Організації Об'єднаних Націй та пов'язаний з нею персонал, їх матеріально-технічні засоби і приміщення не повинні ставати об'єктами нападу або будь-яких дій, що перешкоджають виконанню цим персоналом свого мандата	Ст. 7(1) Конвенції ООН 1994 року
		Умисне вчинення: а) вбивства, викрадення або іншого нападу, спрямованого проти особи або свободи будь-якого персоналу Організації Об'єднаних Націй та пов'язаного з нею персоналу б) насильницький напад на службові приміщення, житлові приміщення або транспортні засоби будь-якого персоналу Організації Об'єднаних Націй та пов'язаного з нею персоналу, який може піддати небезпеці особу або свободу цього персоналу с) погрози вчинити будь-який такий напад з метою примусити ту чи іншу фізичну або юридичну особу вчинити або утриматися від вчинення будь-яких дій d) спроби будь-якого такого нападу е) дії, що являють собою співучасть у будь-якому такому нападі або у вчиненні спроби такого нападу, або організацію, або віддання наказу про вчинення такого нападу, визнаються злочинном кожною державою-учасницею відповідно до її національного законодавства 2. Кожна держава-учасниця установлює відповідні покарання за злочини, передбачені у пункті 1, з урахуванням їх тяжкого характеру	Ст. 9 Конвенції ООН 1994 року
		[Гуманітарна допомога:] [Персонал, що бере участь в операціях з надання допомоги] користується повагою та захистом	Ст. 71(2) ДП І
Ст.8 (2) (b)(iv)	Умисне вчинення нападу з усвідомленням того, що такий напад призведе до випадкової загибелі чи поранення цивільних осіб або заподіє шкоди цивільним об'єктам чи масштабної, довготривалої та серйозної шкоди навколишньому	[Напади невибіркового характеру:] [Коли вчиняються умисно, всупереч відповідним положенням цього Протоколу і спричиняють смерть або серйозне тілесне ушкодження чи шкоду здоров'ю] Здійснення нападу невибіркового характеру, що зачіпає цивільне населення або цивільні об'єкти,	Ст. 85(3)(b) ДП І

	природному середовищу, яка буде явно надмірною в порівнянні з очікуваною конкретною та безпосередньою загальною військовою перевагою	коли відомо, що такий напад спричинить надмірні втрати життя, поранення серед цивільного населення або пошкодження цивільних об'єктів, як визначено в пункті 2(а)(iii) статті 57 [ДП I]	
		Забороняється вчинення нападу, який, як можна очікувати, спричинить випадкову загибель людей, поранення цивільних осіб, пошкодження цивільних об'єктів або сукупність названого, що було б надмірним по відношенню до очікуваної конкретної і прямої військової переваги	Норма 14 ЗМГП
		[Шкода природному середовищу:] Заборонено застосовувати методи або засоби ведення війни, які мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть широкомасштабної, довгочасної і серйозної шкоди природному середовищу [...] й тим самим завдадуть шкоди здоров'ю або виживанню населення	Ст. 35(3) ДП I Ст. 55(1) ДП I
		Заподіяння шкоди природному середовищу шляхом репресалій заборонено	Ст. 55(2) ДП I
Ст. 8(2) (b)(v)	Напад на незахищені й такі, що не є військовими цілями, міста, села, помешкання або споруди чи їх бомбардування з застосуванням будь-яких засобів	[Коли вчиняються умисно, всупереч відповідним положенням цього Протоколу і спричиняють смерть або серйозне тілесне ушкодження чи шкоду здоров'ю] Перетворення місцевостей, що не обороняються, та демілітаризованих зон на об'єкти нападу	Ст. 85(3)(d) ДП I
		Забороняється будь-яким способом атакувати чи бомбардувати незахищені міста, селища, помешкання чи споруди	Ст. 25 ГП IV
		Забороняються напади на зони, створені для надання пораненим, хворим та цивільним особам захисту від наслідків бойових дій; спрямування нападів на демілітаризовані зони, узгоджені між сторонами конфлікту; напади на райони, які не обороняються	Норми 35, 36, 37 ЗМГП
Ст.8(2) (b)(vi)	Вбивство або поранення комбатанта, який, склавши зброю чи не маючи більше засобів захисту, беззастережно здався	[Коли вчиняються умисно, всупереч відповідним положенням цього Протоколу і спричиняють смерть або серйозне тілесне ушкодження чи шкоду здоров'ю] Здійснення нападу на особу, коли відомо, що вона є 'hors de combat' (припинила участь у бойових діях)	Ст. 85(3)(e) ДП I
		[Особливо забороняється:] (с) вбивати чи ранили супротивника, який, склавши зброю або більше не маючи засобів захисту, беззастережно здався	Ст. 23(с) ГП IV

Ст.8(2) (b)(vii)	Неналежне використання прапора парламентаря, прапора чи військових знаків розрізнення та форми ворога або Організації Об'єднаних Націй, а також розпізнавальних емблем, встановлених Женевськими конвенціями, що спричиняють смерть або загрози особі серйозних ушкоджень	[Коли вчиняються умисно, з порушенням відповідних положень цього Протоколу і спричиняють смерть або серйозне тілесне ушкодження чи шкоду здоров'ю] Віроломне використання всупереч статті 37 [ДП I] розпізнавальної емблеми Червоного Хреста, Червоного Півмісяця або Червоного Лева і Сонця, або інших захисних знаків, визнаних Конвенціями або цим Протоколом	Ст. 85(3)(f) ДП I
		Особливо забороняється: [...] Неналежним чином використовувати прапор перемир'я, національний прапор чи військові знаки розрізнення та форму ворога, а також відмітні знаки за Женевською конвенцією	Ст. 23(f) ГП IV
		Використання не за призначенням білого прапора перемир'я; передбачених Женевськими конвенціями розпізнавальних емблем; розпізнавальної емблеми й форменого одягу Організації Об'єднаних Націй, окрім як з дозволу цієї Організації; інших міжнародно визнаних емблем; прапорів, військових емблем, знаків розрізнення або форменого одягу противної сторони; прапорів, військових емблем, знаків розрізнення або форменого одягу нейтральних або інших держав, які не є сторонами конфлікту, заборонено	Норми 58, 59, 60, 61, 62, 63 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(viii)	Переміщення, прямо чи опосередковано, окупуючою державою частини свого власного цивільного населення на окуповану нею територію чи депортація або переміщення всього або частини населення окупованої території у межах чи за межі цієї території	[Якщо вчиняються умисно та всупереч Конвенціям та Протоколу] Переміщення окупуючою державою частини власного цивільного населення на територію, яку вона окупує, або депортація чи переміщення всього чи частини населення окупованої території в межах цієї території або за її межі, всупереч статті 49 Четвертої Женевської конвенції	Ст. 85(4)(a) ДП I
		Сторонам у міжнародному збройному конфлікті заборонено повністю або частково депортувати чи примусово переміщувати цивільне населення окупованої території, окрім випадків, коли цього вимагають безпека цивільного населення чи особливо вагомі причини військового характеру	Норма 129A ЗМГП
		Державам заборонено депортувати або переміщувати частини свого цивільного населення на території, які вони окупують	Норма 130 ЗМГП
Ст. 8 (2) (b)(ix)	Умисне спрямування нападів на будівлі, призначені для релігійних, освітніх, мистецьких, наукових чи благодійних цілей, на історичні пам'ятники, госпіталі та місця зосередження хворих і поранених за умови, що вони не є військовими цілями	Здійснення нападу на чітко визнані історичні пам'ятки, витвори мистецтва чи місця відправлення культу, які є культурною або духовною спадщиною народів, і яким надається спеціальний захист за допомогою спеціальної угоди, наприклад в рамках компетентної міжнародної організації, унаслідок чого вони зазнають великих руйнувань, коли немає свідчень про порушення супротивною стороною пункту b статті 53 [ДП I], і коли такі історичні пам'ятки,	Ст. 85(4)(d) ДП I

		витвори мистецтва чи місця відправлення культу не розташовані в безпосередній близькості до військових цілей	
		[... Забороняється]: а) здійснювати будь-які ворожі дії, спрямовані проти історичних пам'яток, витворів мистецтва або місць відправлення культу, які є культурною або духовною спадщиною народів; с) робити такі об'єкти об'єктами репресалій	Ст. 53(а) та (с) ДП I
		При облогах і бомбардуваннях повинні бути вжиті всі необхідні заходи для того, щоб уберегти, наскільки це можливо, будівлі, призначені для цілей релігії, мистецтва, науки чи благодійності, історичні пам'ятки, госпіталі та місця, де зібрані хворі і поранені, за умови, що вони не використовуються в цей час для військових цілей	Ст. 27(1) ГП IV
		З власністю муніципалітетів, релігійних, благодійних, освітніх, мистецьких і наукових установ, навіть якщо вони належать державі, необхідно поводитися, як з приватною власністю. Будь-яке захоплення, знищення чи умисне пошкодження установ такого типу, історичних пам'яток, витворів мистецтва та науки забороняється та повинно підлягати судовому переслідуванню	Ст. 56 ГП IV
		Високі Договірні Сторони беруть зобов'язання поважати культурні цінності, розміщені на їх власній території, а також на території інших Високих Договірних Сторін, шляхом утримання від використання цих цінностей та прилеглих до них ділянок чи споруд для їхнього захисту в цілях, які можуть привести до руйнування чи пошкодження цих цінностей у випадку збройного конфлікту, а також утримання від будь-яких ворожих дій, спрямованих проти цих цінностей	Ст. 4(1) Гаазької конвенції 1954 року
		1. Будь-яка особа скоює злочин у розумінні цього Протоколу, якщо ця особа навмисно та всупереч Конвенції або цьому Протоколу вчиняє будь-яку з таких дій: а) робить культурні цінності, які перебувають під посиленням захистом, об'єктами нападу б) використовує культурні цінності, які перебувають під посиленням захистом, чи безпосередньо прилеглі до них місця для підтримки воєнних дій с) знищує або присвоює у великих масштабах культурну власність, яка перебуває під захистом відповідно до положень Конвенції та цього Протоколу d) робить культурні цінності, які перебувають під захистом відповідно до положень Конвенції й цього Протоколу, об'єктами нападу	Ст. 15 ФП 1999 року до Гаазької конвенції

		е) вчиняє акти крадіжки, грабежу або незаконного привласнення чи акти вандалізму щодо культурних цінностей, які перебувають під захистом відповідно до положень Конвенції 2. Кожна Сторона вживає таких заходів, які можуть виявитись необхідними, для визнання кримінальними злочинами згідно з її національним законодавством діянь, передбачених у цій статті, і для встановлення для таких злочинів відповідних покарань. При цьому Сторони дотримуються загальних принципів права й міжнародного права, зокрема норм, що поширюють індивідуальну кримінальну відповідальність на інших осіб, крім тих, які безпосередньо вчинили діяння	
		[Міжнародний трибунал уповноважений піддавати судовому переслідуванню осіб, які порушують закони та звичаї війни. Такі порушення включають, зокрема, але не виключно, таке:] Захоплення, руйнування чи умисне пошкодження релігійних, благодійних, освітніх, мистецьких наукових установ, історичних пам'яток, витворів мистецтва та науки	Ст. 3(d) Статуту МКТЮ
		Кожна сторона конфлікту повинна поважати культурні цінності: А. Особлива увага під час здійснення воєнних операцій повинна приділятися тому, щоб уникнути спричинення шкоди будівлям, які мають релігійне, мистецьке, наукове, освітнє або благодійне призначення, та історичним пам'яткам, якщо вони не є військовими цілями В. Цінності, що мають велике значення з точки зору культурного надбання кожного народу, не повинні ставати об'єктами нападу, окрім випадків, коли цього вимагає нагальна військова необхідність	Норма 38 ЗМГП
		Кожна сторона конфлікту повинна захищати культурні цінності: А. Забороняється будь-яке захоплення, знищення або умисне пошкодження релігійних, благодійних, освітніх, мистецьких чи наукових установ, історичних пам'яток та витворів мистецтва і науки В. Забороняються крадіжка, розграбування чи незаконне привласнення культурних цінностей у будь-якій формі та будь-які акти вандалізму щодо цінностей, які мають велике значення для культурної спадщини кожного народу	Норма 40 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(x)	Заподіяння особам, які перебувають під владою ворожої сторони, фізичного каліцтва або здійснення над ними медичних чи наукових експериментів будь-якого характеру, які не обґрунтовані необхідністю	[Фізичне калічення:] Зокрема, забороняється піддавати таких осіб, навіть за їх згодою: а) фізичним каліцтвам	Ст. 11(2)(a) разом зі ст. 11(4) ДП І (нижче)

	медичного, стоматологічного або лікарняного лікування відповідної особи і здійснюються не в її інтересах, та які призводять до смерті або серйозно загрожують здоров'ю такої особи чи осіб	[Медичні та наукові експерименти:] [...] Забороняється піддавати осіб, зазначених у цій статті, будь-якій медичній процедурі, яка не показана відповідній особі за станом здоров'я [...]	Ст. 11(1) ДП І
		Будь-яка навмисна дія чи бездіяльність, що серйозно загрожують фізичному чи психічному стану або недоторканності будь-якої особи, яка перебуває під владою сторони, до котрої вона не належить, та які або порушують будь-яку із заборон, що містяться в пунктах 1 і 2 [ст. 11 ДП І], або не виконують вимог пункту 3 [ст. 11 ДП І] (включно з фізичним каліченням, медичними та науковими експериментами, видаленням тканин або органів для трансплантації)	Ст. 11(4) ДП І
		Заборонено заподіювати каліцтва, піддавати медичним або науковим експериментам чи будь-якій іншій медичній процедурі, яка не показана відповідній особі за станом здоров'я і яка не відповідає загальноприйнятим медичним нормам	Норма 92 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xi)	Віроломне вбивство або поранення осіб, що належать до ворожої нації чи армії	Заборонено вбивати, завдавати поранень або брати в полон противника, вдаючись до віроломства	Ст. 37(1) ДП І
		Особливо забороняється: [...] Віроломно вбивати чи ранили осіб, що належать до нації або армії супротивника	Ст. 23(b) ГП IV
		Заборонено вбивати, завдавати поранень або брати в полон противника, вдаючись до віроломства	Норма 65 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xii)	Заява про те, що пощади не буде	Заборонено віддавати наказ не залишати нікого живим, погрожувати цим противнику або вести бойові дії таким чином	Ст. 40 ДП І
		Особливо забороняється [...] Оголошувати, що жодної пощади не буде	Ст. 23(d) ГП IV
		Забороняється віддавати наказ не лишати нікого живим, погрожувати цим противнику або вести бойові дії на такий основі	Норма 46 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xiii)	Знищення або захоплення майна ворога, крім випадків, коли такого знищення або захоплення вимагає нагальна військова необхідність	Особливо забороняється [...] Знищувати або захоплювати власність ворога, крім випадків, коли таке знищення або захоплення вимагається нагальною військовою необхідністю	Ст. 23(g) ГП IV
		[Міжнародний трибунал повноважний піддавати судовому переслідуванню осіб, які порушують закони та звичаї війни. Такі порушення включають, зокрема, але не виключно, таке:] Безпідставне руйнування міст, селищ чи сіл або спустошення не виправдане військовою необхідністю	Ст. 3(b) Статуту МКТЮ

		Знищення або захоплення майна противника забороняється, окрім випадків, коли цього вимагає нагальна військова необхідність	Норма 50 ЗМГП
		На окупованій території: а) дозволено конфісковувати рухому суспільну власність, яку можна використовувати для воєнних операцій б) нерухомою суспільною власністю слід керувати відповідно до норми про узурфрукт с) приватну власність необхідно поважати і її конфіскація не дозволяється, окрім випадків, коли знищення або захоплення такої власності вимагає нагальна військова необхідність	Норма 51 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xiv)	Оголошення скасованими, призупиненими або неприйнятними в суді прав і позовів громадян ворожої сторони	Особливо забороняється [...] Оголошувати скасованими, призупиненими або неприйнятними в суді права і позови громадян ворожої сторони	Ст. 23(1)(h) ГП IV
Ст. 8(2) (b)(xv)	Примушення громадян ворожої сторони до участі у воєнних діях проти їхньої власної країни, навіть якщо вони перебували на службі воюючої сторони до початку війни	Воюючій стороні також забороняється примушувати громадян супротивної сторони брати участь у воєнних діях, спрямованих проти їхньої власної держави, навіть у випадку, якщо вони перебували на службі такої воюючої сторони до початку війни	Ст. 23(2) ГП IV
Ст. 8(2) (b)(xvi)	Розграбування міста або населеного пункту, навіть якщо його захоплено штурмом	Розграбування міста або населеного пункту, навіть якщо його захоплено штурмом, забороняється	Ст. 28 ГП IV
		[Міжнародний трибунал уповноважений притягати до кримінальної відповідальності осіб, які порушують закони та звичаї війни. Такі порушення включають, зокрема, але не виключно:] Розграбування публічної чи приватної власності	Ст. 3(е) Статуту МКТЮ
		Грабіж заборонений	Норма 52 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xvii)	Застосування отрути або отруєної зброї	Особливо забороняється [...] Застосовувати отруту або отруєну зброю	Ст. 23(а) ГП IV
		[Міжнародний трибунал уповноважений притягати до кримінальної відповідальності осіб, які порушують закони та звичаї війни. Такі порушення включають, зокрема, але не виключно:] Застосування отруйних речовин чи інших видів зброї, призначених для заподіяння непотрібних страждань	Ст. 3(а) Статуту МКТЮ
		Заборонено застосовувати отруту чи отруєну зброю	Норма 72 ЗМГП

Ст. 8(2) (b)(xviii)	Застосування задушливих, отруйних або інших газів та всіх аналогічних рідин, матеріалів чи засобів	Високі Договірні Сторони визнають заборону застосування на війні задушливих, отруйних чи інших газів та всіх аналогічних рідин, речовин або пристроїв, і погоджуються поширити цю заборону на використання бактеріологічних методів ведення війни	Женевський протокол 1925 року, Резюме
		Заборонено застосовувати біологічну зброю; хімічну зброю; речовини, призначені стримувати заворушення, як метод ведення війни	Норми 73, 74, 75 ЗМГП
		Заборонено застосовувати гербіциди як метод ведення війни, якщо вони: а) за своєю природою є забороненою хімічною зброєю б) за своєю природою є забороненою біологічною зброєю с) спрямовані для використання проти рослинності, що не є військовою ціллю д) можуть спричинити випадкові втрати життя серед цивільного населення, поранення цивільних осіб, пошкодження цивільних об'єктів або поєднання таких наслідків, які були б надмірними порівняно з очікуваною конкретною та безпосередньою військовою перевагою е) можуть завдати масштабної, довготривалої та серйозної шкоди природному середовищу	Норма 76 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xix)	Застосування куль, що легко розгортаються або сплющуються в тілі людини, зокрема куль з твердою оболонкою, яка не повністю покриває осердя або має надрізи	Договірні Сторони погоджуються утримуватися від використання куль, які легко розгортаються або сплющуються в тілі людини, зокрема куль з твердою оболонкою, яка не повністю покриває осердя або має надрізи	Гаазька декларація 1899 року (IV, 3)
		Заборонено застосовувати кулі, що легко розгортаються або сплющуються в тілі людини	Норма 77 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xx)	Застосування зброї, боєприпасів і матеріалів, а також методів ведення війни такого характеру, які спричиняють надмірні ушкодження чи непотрібні страждання або які за своєю суттю є невибірковими всупереч нормам міжнародного права збройних конфліктів, за умови, що така зброя, такі боєприпаси і матеріали та методи ведення війни є предметом всеохоплюючої заборони і включені до додатка до цього Статуту шляхом внесення поправки згідно з відповідними положеннями, викладеними у статтях 121 і 123	Заборонено застосовувати зброю, снаряди, речовини й методи ведення воєнних дій, здатні завдати надмірних пошкоджень або надмірних страждань	Ст. 35(2) ДП I
		Особливо забороняється [...] застосовувати зброю, снаряди або речовини, здатні завдати надмірних страждань	Ст. 23(1)(e) ГП IV
		[Міжнародний трибунал уповноважений притягати до кримінальної відповідальності осіб, які порушують закони та звичаї війни. Такі порушення включають, зокрема, але не виключно:] Застосування отруйних речовин або інших видів зброї, призначених для заподіяння непотрібних страждань	Ст. 3(a) Статуту МКТЮ

		Заборонено використовувати засоби і методи ведення воєнних дій, що здатні заподіяти надмірну шкоду чи завдати надмірних страждань	Норма 70 ЗМП
		Заборонено використовувати зброю невибіркової дії	Норма 71 ЗМП
Ст. 8(2) (b)(xxi)	Посягання на людську гідність, зокрема образливе і принизливе поведження	Заборонені й будуть залишатися забороненими такі дії [...]: [...] посягання на людську гідність, зокрема, принизливе й образливе поведження [...]	Ст. 75(2)(b) ДП I
		[Коли здійснюються навмисно й всупереч Конвенціям або цьому Протоколу] Застосування практики апартеїду та інших негуманних і принижуючих дій, заснованих на расовій дискримінації, які зневажають гідність особи	Ст. 85(4)(c) ДП I
		Заборонені тортури, жорстоке чи нелюдське поведження, посягання на людську гідність, зокрема принизливе й образливе поведження	Норма 90 ЗМП
		Заборонено тілесні покарання	Норма 91 ЗМП
Ст.8(2) (b)(xxii)	Зґвалтування, сексуальне рабство, примушення до проституції, примусова вагітність згідно з визначенням у пункті 2(f) статті 7, примусова стерилізація чи будь-яка інша форма сексуального насильства, яка також становить грубе порушення Женевських конвенцій	Заборонені й будуть залишатися забороненими такі дії [...]: [...] наруга над людською гідністю, зокрема, примус до проституції чи непристойне посягання в будь-якій його формі	Ст. 75(2)(b) ДП I
		Жінки потребують особливого захисту від будь-якого зазіхання на їхню честь, і, зокрема, захисту від зґвалтування, примушування до проституції чи будь-якої іншої форми посягання на їхню моральність	Ст. 27(2) ЖК IV
		Жінки користуються особливою повагою і їм забезпечується захист, зокрема, від зґвалтування, примусу до проституції і будь-яких інших форм непристойних посягань	Ст. 76(1) ДП I
		Заборонено зґвалтування й інші форми сексуального насильства	Норма 93 ЗМП
Ст. 8(2) (b)(xxiii)	Використання присутності цивільної особи або іншої особи, яка перебуває під захистом, для захисту певних пунктів, районів або збройних сил від воєнних операцій	[...] Також не можна використовувати [присутність військовополоненого] для захисту будь-яких пунктів чи районів від воєнних операцій	Ст. 23(1) ЖК III
		Присутність будь-якої особи, яка перебуває під захистом, у будь-яких пунктах чи районах не може бути використана для захисту цих місць від воєнних операцій	Ст. 28 ЖК IV

		Присутність або пересування цивільного населення або окремих цивільних осіб не повинні використовуватись для захисту певних пунктів або районів від воєнних операцій, зокрема у спробах захистити воєнні об'єкти від нападів або прикрити воєнні дії, сприяти чи перешкодити їм	Ст. 51(7) ДП I
		Сторони конфлікту [...] прагнуть вивести цивільне населення, цивільних осіб і цивільні об'єкти, що перебувають під їхнім контролем, із районів, розміщених поблизу воєнних об'єктів	Ст. 58(а) ДП I
		Заборонено використовувати живі щити	Норма 97 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xxiv)	Умисне спрямування нападів на будівлі, матеріали, медичні установи й санітарно-транспортні засоби, а також на персонал, що згідно з міжнародним правом використовує розпізнавальні емблеми, передбачені Женевськими конвенціями	[Військові та цивільні медичні формування, у тому числі медичний та духовний персонал:] Напади на стаціонарні установи та рухомі медичні формування медичної служби не допускаються за жодних обставин	Ст. 19(1) ЖК I
		Медичний персонал, який займається виключно розшуком, підбиранням, транспортуванням або лікуванням поранених чи хворих [...], особовий склад, який здійснює виключно керування медичними формуваннями та установами, а також духовний персонал, який знаходиться при збройних силах, користується повагою та захистом за будь-яких обставин	Ст. 24 ЖК I
		Установи на березі, які мають право на захист відповідно до [ЖК I], мають бути захищені від бомбардувань або нападів з моря	Ст. 23 ЖК II
		Духовний, медичний та госпітальний персонал госпітальних суден та їхні екіпажі користуються повагою та захистом	Ст. 36 ЖК II
		Цивільні лікарні [...] за жодних обставин не можуть бути об'єктами нападу. [...] Цивільні лікарні позначаються емблемою, передбаченою в статті 38 ЖК I	Ст. 18(1) та (3) ЖК IV
		Особи, які займаються регулярно й виключно обслуговуванням та адмініструванням цивільних лікарень, [...] користуються повагою та захистом. [...] зазначений вище персонал розпізнається за допомогою [...] проштемпельованої водостійкої пов'язки, яка видається державою й має емблему, передбачену в статті 38 ЖК I	Ст. 20(1) та (2) ЖК IV
		1. Медичні формування користуються повагою та захистом за будь-яких обставин і не можуть бути об'єктами нападу. 2. Пункт 1 застосовується до цивільних медичних формувань за умови, що вони: а) належать до однієї зі сторін конфлікту	Ст. 12(1) та (2) ДП I

		b) визнані й уповноважені компетентними органами влади однієї зі сторін конфлікту c) уповноважені згідно з пунктом 2 статті 9 цього Протоколу або статтею 27 Першої конвенції	
		Цивільний медичний персонал користується повагою та захистом [...] Цивільний духовний персонал користується повагою та захистом [...]	Ст. 15(1) та (5) ДП I
		Медичні формування, призначені виключно для медичних цілей, користуються повагою та захистом за будь-яких обставин. Вони втрачають право на захист, якщо їх використовують поза межами їхніх гуманітарних функцій для вчинення дій, що завдають шкоди противнику	Норма 25 ЗМГП
		Забороняються напади, спрямовані проти медичного та духовного персоналу та об'єктів, які у відповідності з міжнародним правом використовують розпізнавальні емблеми, що передбачені Женевськими конвенціями	Норма 29 ЗМГП
		Медичні формування, призначені виключно для медичних цілей, користуються повагою та захистом за будь-яких обставин. Вони втрачають право на захист, якщо їх використовують поза межами їхніх гуманітарних функцій для вчинення дій, що завдають шкоди противнику	Норма 30 ЗМГП
		[Госпітальні судна та інші плавучі засоби:] На госпітальні судна, які знаходяться під захистом [ЖК II], не повинні здійснюватися напади із суходолу	Ст. 20 ЖК I
		На військові госпітальні судна [...] за жодних обставин не можна здійснювати напад або захоплювати їх	Ст. 22(1) ЖК II
		Госпітальні судна, що використовуються національними товариствами Червоного Хреста [...], користуються таким самим захистом, що і військові госпітальні судна	Ст. 24(1) ЖК II
		Невеликі судна [...] для проведення прибережних рятувальних операцій, також користуються повагою та захистом, наскільки дозволяють оперативні вимоги	Ст. 27(1) ЖК II
		Санітарні судна та плавучі засоби, крім зазначених у статті 22 цього Протоколу та в статті 38 Другої конвенції, що перебувають або в морі, або в інших водах, користуються такою ж повагою та захистом, як і рухомі медичні формування, згідно з Конвенціями і цим Протоколом	Ст. 23(1) ДП I

		[Санітарно-транспортні засоби:] Транспорт із пораненими та хворими або медичним обладнанням користується такою ж повагою та захистом, як і рухомі медичні формування	Ст. 35(1) ЖК І
		Колони автомобілів або санітарні поїзди на суші чи на спеціально оснащених суднах на морі, [...] користуються повагою та захистом	Ст. 21 ЖК IV
		Наземні санітарно-транспортні засоби користуються такою ж повагою та захистом, як і рухомі медичні формування відповідно до Конвенцій і цього Протоколу	Ст. 21 ДП І
		Санітарно-транспортні засоби, призначені виключно для медичних перевезень, користуються повагою та захистом за будь-яких обставин. Вони втрачають право на захист, якщо їх використовують поза межами їхніх гуманітарних функцій для вчинення дій, що завдають шкоди противнику	Норма 28 ЗМП
		[Санітарні повітряні судна:] Напади на санітарні повітряні судна [...] не допускаються. [...] Вони повинні мати чітку відмітну емблему, передбачену статтею 38 [...]	Ст. 36(1) та (2) ЖК І
		Напади на літальні апарати, що використовуються виключно для транспортування поранених і хворих цивільних осіб, [...] не допускаються [...] Вони можуть бути позначені відмітною емблемою, передбаченою в статті 38 ЖК І	Ст. 22(1) та (2) ЖК IV
		Санітарні повітряні судна користуються повагою та захистом відповідно до положень цієї частини	Ст. 24 ДП І
Ст. 8(2) (b)(xxv)	Умисне використання голоду серед цивільного населення як методу ведення війни шляхом позбавлення його предметів, необхідних для виживання, у тому числі умисне створення перешкод для надання допомоги, як це передбачено відповідно до Женевських конвенцій	Кожна Висока Договірна Сторона дозволяє вільне пропускання всіх посилок [...] з найважливішими продуктами харчування, одягом і тонізуючими засобами, призначеними для дітей віком до 15 років, вагітних жінок та породілей	Ст. 23(1) ЖК IV
		Окупуюча держава зобов'язана за допомогою всіх наявних засобів забезпечувати населення продуктами харчування та медичним матеріалами [...]	Ст. 55(1) ЖК IV
		Якщо все або частина населення окупованої території отримують недостатній обсяг постачань, окупуюча держава повинна погодитись вжити заходів, спрямованих на надання підтримки цьому населенню, і повинна сприяти реалізації цих заходів усіма наявними у неї засобами	Ст. 59(1) ЖК IV
		Заборонено вдаватися до голоду серед цивільного населення як методу ведення війни	Ст. 54(1) ДП І

		Заборонено піддавати нападу або знищувати, вилучати або доводити до непридатності об'єкти, необхідні для виживання цивільного населення [...], спеціально з метою не допустити використання їх цивільним населенням або супротивною стороною як засобу підтримання існування [...]	Ст. 54(2) ДП І
		Сторони конфлікту повинні надавати дозвіл і сприяти швидкому і безперешкодному надходженню гуманітарної допомоги до цивільних осіб, що її потребують, за умови, що така допомога має неупереджений характер, здійснюється без несприятливого розрізнення і підлягає контролю з боку сторін конфлікту	Норма 55 ЗМГП
		Сторони конфлікту повинні забезпечувати свободу пересування персоналу гуманітарних організацій, що діє з їхньої згоди, необхідну для виконання їхніх функцій із надання допомоги. Лише в разі нагальної військової необхідності їхнє пересування може бути тимчасово обмежене	Норма 56 ЗМГП
Ст. 8(2) (b)(xxvi)	Набір або вербування дітей віком до 15 років до складу національних збройних сил або використання їх для активної участі в бойових діях	Сторони конфлікту вживають усіх практично можливих заходів для того, щоб діти, які не досягли п'ятнадцятирічного віку, не брали безпосередньої участі у бойових діях, і, зокрема, сторони утримуються від вербування їх до своїх збройних сил	Ст. 77(2) ДП І
		Держави-учасниці вживають усіх практично можливих заходів для забезпечення того, щоб особи, які не досягли 15-річного віку, не брали безпосередньої участі у бойових діях. Держави-учасниці утримуються від призову будь-якої особи, яка не досягла 15-річного віку, на службу до збройних сил	Ст. 38(2) та (3) Конвенції про права дитини
		Заборонено вербувати дітей до збройних сил чи збройних формувань	Норма 136 ЗМГП
		Заборонено дозволяти дітям брати участь у бойових діях	Норма 137 ЗМГП
		ГРУБІ ПОРУШЕННЯ ДП І, ЯКІ НЕ ЗАКРІПЛЕНО В РИМСЬКОМУ СТАТУТІ	
--		[Коли вчиняються навмисно, всупереч відповідним положенням цього Протоколу і спричиняють смерть або серйозне тілесне ушкодження чи шкоду здоров'ю] Здійснення нападу на установки або споруди, що містять небезпечні сили, коли відомо, що такий напад спричинить надмірні втрати життя, поранення серед цивільного населення або завдасть шкоди цивільним об'єктам, як це визначено в пункті 2(a)(iii) статті 57 [ДП І]	Ст. 85(3) (c) ДП І

--		[Коли вони здійснюються умисно й всупереч Конвенціям або цьому Протоколу] Невиправдана затримка репатріації військовополонених або цивільних осіб	Ст. 85(4)(b) ДПІ
--	<i>'Апартеїд' є злочином проти людяності згідно зі статтею 7 Статуту МКС</i>	[Коли вони здійснюються умисно й всупереч Конвенціям або цьому Протоколу] Застосування практики апартеїду та інших негуманних і таких, що принижують людську гідність, дій, які ґрунтуються на расовій дискримінації	Ст. 85(4) (c) ДП I
	Ст. 8(2)(c)	ПОРУШЕННЯ СПІЛЬНОЇ СТАТТІ 3 ДЛЯ ЧОТИРЬОХ ЖЕНЕВСЬКИХ КОНВЕНЦІЙ В НЕМІЖНАРОДНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	
Ст. 8(2) (c)(i)	Посягання на життя й фізичну недоторканність, зокрема вбивство в будь-якій формі, каліцтво, жорстоке поводження та катування	Забороненими є і залишатимуться такі діяння [...]: Насильство щодо життя й особи, зокрема всі види вбивств, завдання каліцтва, жорстоке поводження й катування	П. (1)(a) Спільної статті 3 для чотирьох Женевських конвенцій
		Убивство заборонено	Норма 89 ЗМГП
		Заборонено тортури, жорстоке чи нелюдське поводження, наруга над людською гідністю, зокрема принизливе й образливе поводження	Норма 90 ЗМГП
Ст. 8(2) (c)(ii)	Посягання на людську гідність, зокрема образливе і принизливе поводження	Забороненими є і залишатимуться такі діяння [...]: Наруга над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження	П. (1)(c) Спільної статті 3 для чотирьох Женевських конвенцій
		Заборонені тортури, жорстоке чи нелюдське поводження, наруга над людською гідністю, зокрема принизливе й образливе поводження	Норма 90 ЗМГП
		Заборонено тілесні покарання	Норма 91 ЗМГП
Ст. 8(2) (c)(iii)	Захоплення заручників	Забороненими є і залишатимуться такі діяння [...]: Захоплення заручників	П. 3(1)(b) Спільної статті 3 для чотирьох Женевських конвенцій, повторюється у ст. 4(2)(c) ДП II
		Заборонено брати заручників	Норма 96 ЗМГП

Ст. 8(2) (c)(iv)	Винесення вироків і їх виконання без попереднього рішення, ухваленого створеним у встановленому порядку судом, який надає всі судові гарантії, які загально визнані обов'язковими	Забороненими є і залишатимуться такі діяння [...]: Засудження та застосування покарання без попереднього судового рішення, винесеного судом, який створено належним чином і який надає судові гарантії, визнані цивілізованими народами як необхідні	П. 3(1)(d) Спільної статті 3 для чотирьох Женевських конвенцій
		Нікого не може бути визнано винним або засуджено, окрім як за вироком справедливого суду, що забезпечує всі основні гарантії справедливого судочинства	Норма 100 ЗМП
	Ст. 8(2)(e)	ІНШІ СЕРЙОЗНІ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНІВ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ, ЗАСТОСОВНІ ПІД ЧАС НЕМІЖНАРОДНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	
Ст. 8(2) (e)(i)	Умисне спрямування нападів на цивільне населення як таке або на окремих цивільних осіб, які не беруть безпосередньої участі у бойових діях	Цивільне населення як таке, а також окремі цивільні особи не повинні бути об'єктами нападу	Ст. 13(2) ДП II
		[Спеціальний суд має повноваження притягати до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили такі серйозні порушення міжнародного гуманітарного права:] Навмисне спрямування атак на цивільне населення як таке або проти окремих цивільних осіб, які не беруть безпосередньої участі у бойових діях	Ст. 4(a) Статуту СССЛ
		[Без обмеження для загального характеру попередніх положень, визначені нижче дії проти осіб, визначених у пункті 1, є і залишатимуться забороненими за будь-яких обставин і в будь-якому місці:] Терористичні акти	Ст. 4(2)(d) ДП II див. також ст. 4(d) Статуту МКТР та ст. 3(d) Статуту СССЛ
Ст. 8(2) (e)(ii)	Умисне спрямування нападів на будівлі, матеріали, медичні установи й санітарно-транспортні засоби, а також персонал, що використовує згідно з міжнародним правом розпізнавальні емблеми, передбачені Женевськими конвенціями	Медичний і духовний персонал користується повагою та захистом	Ст. 9(1) ДП II
		Медичні формування та санітарно-транспортні засоби в будь-який час користуються повагою та захистом і не можуть бути об'єктами нападу	Ст. 11(1) ДП II
		Медичний персонал, призначені виключно для виконання медичних обов'язків, користуються повагою та захистом за будь-яких обставин. Вони втрачають право на захист, якщо вони вчиняють поза межами своїх гуманітарних функцій дії, що завдають шкоди противнику	Норма 25 ЗМП
		Медичні формування, призначені виключно для медичних цілей, користуються повагою та захистом за будь-яких обставин. Вони втрачають право на захист, якщо їх використовують поза межами їхніх гуманітарних функцій для вчинення дій, що завдають шкоди противнику	Норма 28 ЗМП

		Санітарно-транспортні засоби, призначені виключно для санітарних перевезень, користуються повагою та захистом за будь-яких обставин. Вони втрачають право на захист, якщо їх використовують поза межами їхніх гуманітарних функцій дії, що завдають шкоди противнику	Норма 29 ЗМГП
		Забороняються напади, спрямовані проти медичного та духовного персоналу та об'єктів, які у відповідності з міжнародним правом використовують розпізнавальні емблеми, що передбачені Женевськими конвенціями	Норма 30 ЗМГП
Ст. 8(2) (e)(iii)	Умисне спрямування нападів на персонал, об'єкти, матеріали, підрозділи або транспортні засоби, задіяні в наданні гуманітарної допомоги чи в місії з підтримання миру відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, за умови, що вони мають право на захист, яким користуються цивільні особи або цивільні об'єкти згідно з міжнародним правом збройних конфліктів	[Миротворчі місії:] Персонал Організації Об'єднаних Націй та пов'язаний із нею персонал, їх матеріально-технічні засоби і приміщення не повинні ставати об'єктами нападу або будь-яких дій, розрахованих на недопущення виконання цим персоналом свого мандата	Ст. 7(1) Конвенції ООН 1994 року
		1. Навмисне вчинення: а) вбивства, викрадення або іншого нападу, спрямованого проти особи або свободи будь-якого персоналу Організації Об'єднаних Націй та пов'язаного з нею персоналу б) насильницький напад на службові приміщення, житлові приміщення або транспортні засоби будь-якого персоналу Організації Об'єднаних Націй та пов'язаного з нею персоналу, який може піддати небезпеці особу або свободу цього персоналу с) загрози будь-якого такого нападу з метою примусити ту чи іншу фізичну або юридичну особу вчинити або утриматися від вчинення будь-яких дій д) спроби будь-якого такого нападу е) дії, що являють собою співучасть у будь-якому такому нападі або у спроби вчинення такого нападу, або організацію, або видачу наказу про вчинення такого нападу, визнаються злочином кожною державою-учасницею відповідно до її національного законодавства 2. Кожна держава-учасниця установлює відповідні покарання за злочини, передбачені у пункті 1, з урахуванням їх тяжкого характеру	Ст. 9 Конвенції ООН 1994 року
		[Спеціальний суд уповноважений притягати до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили такі серйозні порушення міжнародного гуманітарного права:] Умисне спрямування атак на персонал, установки, матеріали, агрегати або транспортні засоби, залучені до надання гуманітарної допомоги чи місії з підтримки миру відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, за умови, що вони мають право на захист, що надається	Ст. 4(b) Статуту СССЛ

		цивільним особам або цивільним об'єктам за міжнародним правом збройних конфліктів	
		[Гуманітарна допомога:] Медичний і духовний персонал користується повагою та захистом	Ст. 9 ДП II
		Медичні формування та санітарно-транспортні засоби за будь-яких обставин користуються повагою та захистом і не можуть бути об'єктами нападу	Ст. 11(1) ДП II
Ст. 8(2) (e)(iv)	Умисне спрямування нападів на будівлі, призначені для релігійних, освітніх, мистецьких, наукових чи благодійних цілей, на історичні пам'ятники, госпіталі та місця зосередження хворих і поранених за умови, що вони не є військовими цілями	Забороняється вчиняти будь-які ворожі дії, спрямовані проти тих історичних пам'яток, витворів мистецтва або місць відправлення культу, які становлять культурну або духовну спадщину народів	Ст. 16 ДП II
		1. Будь-яка особа скоює злочин у розумінні цього Протоколу, якщо ця особа навмисно та всупереч Конвенції або цьому Протоколу вчиняє будь-яку з таких дій: а) робить культурні цінності, які перебувають під посиленням захистом, об'єктами нападу b) використовує культурні цінності, які перебувають під посиленням захистом, чи безпосередньо прилеглі до них місця для підтримки воєнних дій с) знищує або присвоює у великих масштабах культурну власність, яка перебуває під захистом відповідно до положень Конвенції та цього Протоколу d) робить культурні цінності, які перебувають під захистом відповідно до положень Конвенції та цього Протоколу, об'єктами нападу е) вчиняє акти крадіжки, грабежу або незаконного присвоєння чи акти вандалізму, спрямовані проти культурних цінностей, які перебувають під захистом відповідно до положень Конвенції 2. Кожна Сторона вживає таких заходів, які можуть виявитися необхідними, для визнання кримінальними злочинами згідно з її національним законодавством злочинів, передбачених у цій статті, і для встановлення для таких злочинів відповідних покарань. При цьому Сторони дотримуються загальних принципів права й міжнародного права, зокрема норм, що поширюють індивідуальну кримінальну відповідальність на інших осіб, крім тих, які безпосередньо вчинили діяння	Ст. 15 ФП 1999 року до Гаазької конвенції
		[Міжнародний трибунал має повноваження притягати до кримінальної відповідальності осіб, які порушують закони або звичаї війни. Такі	Ст. 3(d) Статуту МКТЮ

		порушення включають, зокрема, але не виключно, таке:] Захоплення, знищення або навмисне пошкодження релігійних, благодійних чи освітніх, мистецьких чи наукових установ, а також історичних пам'яток і витворів мистецтва і науки	
		Сторони конфлікту повинні поважати культурні цінності: А. Особлива увага під час здійснення воєнних операцій повинна приділятися тому, щоб уникнути спричинення шкоди будівлям, які мають релігійне, мистецьке, наукове, освітнє або благодійне призначення, та історичним пам'яткам, якщо вони не є військовими цілями В. Цінності, що мають велике значення з точки зору культурного надбання кожного народу, не повинні ставати об'єктами нападу, окрім випадків, коли цього вимагає нагальна військова необхідність	Норма 38 ЗМП
		Кожна сторона конфлікту повинна захищати культурні цінності: А. Забороняється будь-яке захоплення, знищення або умисне пошкодження релігійних, благодійних, освітніх, мистецьких чи наукових установ, історичних пам'яток та витворів мистецтва і науки В. Забороняються акти крадіжок, розграбування чи незаконного привласнення у будь-якій формі культурних цінностей та будь-які акти вандалізму щодо цінностей, які мають велике значення для культурного надбання кожного народу	Норма 40 ЗМП
Ст. 8(2) (e)(v)	Розграбування міста або населеного пункту, навіть якщо його захоплено штурмом	[Без обмеження для загального характеру попередніх положень, такі дії проти осіб, визначених у пункті 1, заборонені і залишатимуться забороненими за будь-яких обставин і в будь-якому місці:] Розграбування забороняється	Ст. 4(2)(g) ДП II Див. також ст. 4(f) Статуту МКТР та ст. 3(f) Статуту СССЛ
		[Міжнародний трибунал має повноваження притягати до кримінальної відповідальності осіб, які порушують закони або звичаї війни. Такі порушення включають, зокрема, але не виключно, таке:] Розкрадання державного чи приватного майна	Ст. 3(e) Статуту МКТЮ
		Грабіж заборонений	Норма 52 ЗМП
Ст. 8(2) (e)(vi)	Зґвалтування, сексуальне рабство, примушення до проституції, примусова вагітність, як визначено в пункті 2(f) статті 7, примусова стерилізація та будь-	[Без обмеження для загального характеру попередніх положень заборонено й буде заборонено за будь-яких обставин і в будь-якому місці вчиняти такі дії щодо осіб, зазначених у пункті 1:]	Ст. 4(2)(e) ДП II

	яка інша форма сексуального насильства, яка також становить грубе порушення статті 3, спільної для чотирьох Женевських конвенцій	Наруга над людською гідністю, зокрема, образливе та принизливе поводження, зґвалтування, примус до проституції або непристойне посягання у будь-якій формі	
		[Без обмеження для загального характеру попередніх положень заборонено й буде заборонено за будь-яких обставин і в будь-якому місці вчиняти такі дії щодо осіб, зазначених у пункті 1:] Рабство й работоргівля в усіх їх формах	Ст. 4(2)(f) ДП II
		Заборонено зґвалтування й інші форми сексуального насильства	Норма 93 ЗМГП
Ст. 8(2) (e)(vii)	Призов або вербування дітей віком до п'ятнадцяти років до складу збройних сил чи формувань або використання їх для активної участі в бойових діях	1. Діти, які не досягли п'ятнадцятирічного віку, не підлягають вербуванню до складу збройних сил або формувань, і їм не дозволяється брати участь у бойових діях	Ст. 4(3)(c) ДП II
		2. Держави-учасниці вживають всіх практично можливих заходів для забезпечення того, щоб особи, які не досягли 15-річного віку, не брали безпосередньої участі у бойових діях 3. Держави-учасниці утримуються від вербування будь-якої особи, яка не досягла 15-річного віку, до складу своїх збройних сил. При вербуванні з числа осіб, які досягли 15-річного віку, але яким ще не виповнилося 18 років, Держави-учасниці намагаються віддавати перевагу особам старшого віку	Ст. 38(2) та (3) Конвенції про права дитини
		[Спеціальний суд має повноваження притягати до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили такі серйозні порушення міжнародного гуманітарного права:] Вербування чи призов дітей віком до 15 років до складу збройних сил чи формувань або використання їх для активної участі у бойових діях	Ст. 4(c) Статуту СССЛ
		Заборонено вербувати дітей до складу збройних сил чи формувань	Норма 136 ЗМГП
		Заборонено дозволяти дітям брати участь у бойових діях	Норма 137 ЗМГП
Ст. 8(2) (e)(viii)	Віддання розпоряджень про переміщення цивільного населення з причин, пов'язаних із конфліктом, окрім випадків, коли цього вимагають міркування безпеки відповідного цивільного населення або нагальні причини військового характеру	Не повинні віддаватися розпорядження про переміщення цивільного населення з причин, пов'язаних із конфліктом, окрім випадків, коли цього вимагають безпека зазначених цивільних осіб або нагальні причини військового характеру	Ст. 17(1) ДП II, перше речення
		Сторонам неміжнародного збройного конфлікту заборонено віддавати розпорядження про переміщення цивільного населення повністю або частково через причини, пов'язані з конфліктом, окрім випадків, коли цього вимагають безпека	Норма 129B ЗМГП

		зазначених цивільних осіб або нагальні причини військового характеру	
Ст. 8(2) (e)(ix)	Віроломне вбивство або поранення комбатанта ворога	Заборонено вбивати, завдавати поранень або брати в полон противника, удаючись до віроломства	Норма 65 ЗМГП
Ст. 8(2) (e)(x)	Заява про те, що пощади не буде	Заборонено віддавати наказ не залишати нікого живим	Ст. 4(1), третє речення, ДП II
		Забороняється віддавати наказ не залишати нікого живим, погрожувати цим противнику або вести бойові дії на такій основі	Норма 46 ЗМГП
Ст. 8(2) (e)(xi)	Заподіяння особам, які перебувають під владою іншої сторони конфлікту, фізичного каліцтва або здійснення над ними медичних чи наукових експериментів будь-якого характеру, що не обґрунтовані необхідністю медичного, стоматологічного або лікарняного лікування відповідної особи і здійснюються не в її інтересах, та які призводять до смерті або серйозно загрожують здоров'ю такої особи чи осіб	Фізичному чи психічному здоров'ю й недоторканності [осіб позбавлених свободи з причин, пов'язаних зі збройним конфліктом:] не завдається шкоди шляхом якої-небудь невинуватної дії чи бездіяльності. Заборонено піддавати осіб, зазначених у цій статті, будь-яким медичним процедурам, що не показані за станом здоров'я відповідних осіб і які не відповідають загальноприйнятим медичним нормам, що застосовуються щодо вільних осіб за аналогічних із медичної точки зору обставин	Ст. 5(2)(e) ДП II
		Заборонено заподіювати каліцтва, піддавати медичним або науковим експериментам чи будь-яким іншим медичним процедурам, що не показані відповідній особі за станом здоров'я і які не відповідають загальноприйнятим медичним нормам	Норма 92 ЗМГП
Ст. 8(2) (e)(xii)	Знищення або захоплення майна ворога, крім випадків, коли такого знищення або захоплення вимагає нагальна необхідність, пов'язана з конфліктом	[Міжнародний трибунал має повноваження притягати до кримінальної відповідальності осіб, які порушують закони або звичаї війни. Такі порушення включають, зокрема, але не виключно:] Необґрунтоване знищення міст, селищ чи сіл або спустошення, не виправдане військовою необхідністю	Ст. 3(b) Статуту МКТЮ
		Знищення або захоплення майна противника забороняється, окрім випадків, коли цього вимагає нагальна військова необхідність	Норма 50 ЗМГП
Ст. 8(2) (e)(xiii)	Застосування отрути чи отруєної зброї	Особливо забороняється [...] застосовувати отруту або отруєну зброю	Ст. 23(a) ГП IV
		[Міжнародний трибунал має повноваження притягати до кримінальної відповідальності осіб, які порушують закони або звичаї війни. Такі порушення включають зокрема, але не виключно:] Застосування отруєної зброї чи іншої зброї призначеної для спричинення непотрібних страждань	Ст. 3(a) Статуту МКТЮ
		Заборонено застосовувати отруту чи отруєну зброю	Норма 72 ЗМГП

Ст. 8(2) (e)(xiv)	Застосування задушливих, отруйних чи інших газів та всіх аналогічних рідин, речовин або пристроїв	Високі Договірні Сторони визнають заборону застосування на війні задушливих засобів, отруйних чи інших газів та всіх аналогічних рідин, речовин або пристроїв і погоджуються поширити цю заборону на використання бактеріологічних методів ведення війни	Женевський протокол 1925 року, резюме
		Заборонено застосовувати біологічну зброю; хімічну зброю; речовини, призначені стримувати заворушення, як метод ведення війни	Норми 73, 74, 75 ЗМГП
		Заборонено застосовувати гербіциди як метод ведення війни, якщо вони: а) за своєю природою є забороненою хімічною зброєю б) за своєю природою є забороненою біологічною зброєю с) спрямовані для використання проти рослинності, що не є військовою ціллю д) можуть спричинити випадкові втрати життя серед цивільного населення, поранення цивільних осіб, пошкодження цивільних об'єктів або поєднання таких наслідків, які були б надмірними порівняно з очікуваною конкретною та безпосередньою військовою перевагою е) можуть завдати широкомасштабної, довготривалої та серйозної шкоди природному середовищу	Норма 76 ЗМГП
Ст. 8(2) (e)(xv)	Застосування куль, які легко розгортаються або сплющуються в тілі людини, зокрема куль з твердою оболонкою, яка не повністю покриває осердя або має надрізи	Договірні Сторони погоджуються утримуватися від використання куль, які легко розширюються або розплющуються в тілі людини, зокрема куль з твердою оболонкою, яка не повністю покриває осердя або має надрізи	Гаазька декларація 1899 року (IV, 3)
		Заборонено застосовувати кулі, що легко розгортаються або сплющуються в тілі людини	Норма 77 ЗМГП

10/2012 р.